

5) зміна організаційних та інституційних форм, наслідком чого може бути, наприклад, створення монопольного положення або ослаблення монопольної влади іншого підприємства.

Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства і збільшення його частки на ринку, можна досягти за допомогою таких шляхів як вихід на ринок нового виду продукції, зниження ціни на продукцію або послуги, реклама товару, збільшення кількості торгових представників, впровадження інновацій.

Забезпечення рівня високої конкурентоспроможності означає, що всі ресурси, які використовує підприємство, більш продуктивні і приносять великий прибуток, ніж його ринкові конкуренти. З цього випливає, що підприємство займає стабільне місце на ринку товарів і послуг та його продукція користується постійним попитом споживачів.

Водночас керівництво підприємства повинно вміти прослідковувати зміни, що відбуваються в умовах господарювання, і проводити різні перетворення в політиці ведення виробництва та реалізації товарів. Такими перетвореннями можуть бути диверсифікація виробництва, вихід на нові ринки, зміна товарної політики, створення спільних виробництв, впровадження нових технологій, модернізація форм збуту продукції.

Джерела та література

1. Гавриш О. А. Принципи управління рівнем конкурентоспроможності підприємств. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1774>
2. Галелюк М. М. Система управління конкурентоспроможністю машинобудівного підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2008. № 2. С. 15–21.
3. Діденко О. Є., Жураківський П. І. Модель управління конкурентоспроможністю підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5590>
4. Карлін М. І. Борисюк О. В. Управління державними фінансами: посібник. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2013. 273 с.
5. Кузьмін О. Є. Конкурентоспроможність підприємства (планування та діагностика): монографія. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2011. 180 с.
6. Савельєва Н. А. Управление конкурентоспособностью фирмы: учебник. Ростов н/Д: Феникс, 2009. 382 с.
7. Драган О. І. Управління конкурентоспроможністю підприємств (теоретичні аспекти): монографія. Київ: ДАКККіМ, 2006. 160 с.

Примак І. – магістр

Науковий керівник: к. е. н., доц.

О. Овдіюк

Поліський національний університет

м. Житомир, Україна

Дефініція поняття «інноваційна політика підприємства»

Політику інноваційного розвитку варто аналізувати (досліджувати) з позиції комплексного процесу, що складається з окремих підсистем. Її формування та імплементація має базуватись на створенні такої системи, за допомогою якої в найкоротші терміни та з високою ефективністю можливе буде використання у виробництві інтелектуального і науково-технічного потенціалу суб'єкта підприємництва [1]. В науковій літературі термін «інноваційна політика», частіше зустрічається в контексті, що характеризує інноваційну діяльність на макрорівні. На мікрорівні застосовується поняття «інноваційна стратегія», що виступає як складова політики інноваційного розвитку.

В науковій літературі інноваційну політику розглядають за двома векторами відповідно до змісту: тактичному та стратегічному тлумаченні. Інтерпретація інноваційної політики з тактичної точки зору зосереджена на забезпеченні відповідності якості продукції та сировини певним стандартам та/або вимогам; оптимізацію економічної діяльності шляхом запровадження нових технологій, які, у свою чергу, можуть призвести до змін у техніко-технологічному комплексі. Тобто, пов'язують з формуванням та розвитком економічного потенціалу. Стратегічний вектор передбачає формування конкурентного статусу підприємства, перетворенням його слабких сторін на сильні, що може бути запорукою його довгострокової діяльності на ринку [2].

Підтримуємо думку С. М. Ілляшенка, що політика інноваційного розвитку має охоплювати як стратегічні так і оперативні аспекти; бути націленою по-перше, на створення або запровадження тих інновацій, що забезпечуватимуть збереження і покращення ринкових позицій підприємства у тривалій перспективі, по-друге на систематичну та послідовну діяльність щодо вдосконалення наявних технологій, прийомів та способів виконання роботи, завдяки яким життя інновацій подовжується [4]. Формування політики інноваційного розвитку підприємства слід розглядати на основі врахування взаємодії всіх її елементів. При цьому особливістю інноваційної політики є її двоїстий характер: частково вона спрямована на зовнішнє середовище і забезпечує конкурентоспроможність підприємства як відкритої системи, а з другої сторони зосереджена на підтримку внутрішньої рівноваги системи.

Отже, при обґрунтуванні та формуванні політики інноваційного розвитку підприємства слід розглядати два напрями: ефективний розподіл і використання ресурсів, тобто так звана внутрішня політика, де планується використання обмежених ресурсів, здійснюється відмова від небажаних виробництв; адаптація до зовнішнього середовища, де ставиться завдання забезпечити ефективне пристосування до зміни зовнішніх чинників в умовах освоєння інновацій. Інноваційна політика підприємства має корегуватися з огляду на вплив на неї різних факторів зовнішнього (прямого та непрямого впливу) і внутрішнього середовища функціонування підприємства (науково-технологічний потенціал, технічний рівень, енергомісткість виробництва, ступінь зносу основних фондів, тощо).

Під час розробки інноваційної політики підприємства розглядаються такі напрями: завоювання певного сегмента ринку із мінімальним прибутком, але із поступовим збільшенням частки на ринку та прибутку; отримання значного прибутку протягом визначеного періоду часу за рахунок новизни в якійсь галузі, але із можливістю зниження собівартості і зростання попиту на продукцію в подальшому. Уже при формуванні інноваційної політики саму інновацію слід розглядати з точки зору специфічних споживчих властивостей, що можуть забезпечити успіх без впровадження технологічних змін у виробництво, або із впровадженням нових технічних рішень, що можуть привести до покращення позиції підприємства на ринку та підвищення його ефективності функціонування [6].

Імплементация політики інноваційного розвитку може стати запорукою успіху підприємницької діяльності суб'єкта підприємства. В умовах ринкової економіки підприємцю недостатньо мати конкурентоспроможний продукт, він повинен уважно стежити за появою нових технологій, планувати їх впровадження, щоб не відстати від конкурентів. Отже, політика інноваційного розвитку підприємства повинна являти собою сукупність принципів, цілей, завдань, заходів, форм, механізмів і методів управління, спрямованих на досягнення довгострокових стратегічних орієнтирів інновативного розвитку для підвищення конкурентоспроможності та зростання ефективності виробництва. Наслідком такої інноваційної політики підприємства буде здійснення інноваційної діяльності та підвищення ефективності підприємництва.

Джерела та література

1. Баран Р. Я., Романчукевич М. Й. Удосконалення інноваційної політики підприємства як інструмент підвищення конкурентоспроможності. *Економіка та управління підприємствами. Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського*. 2016. Вип. 11. С. 256–262.

2. Березіна Л. М. Інноваційна політика підприємств АПК: тактичні та стратегічні аспекти. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2013. № 4. С. 122–132.
3. Венгер Є. І. Інноваційна діяльність як основа розвитку промислового підприємства. *Науковий вісник Чернівецького університету. Економіка*. 2013. Вип. 669–671. С. 191–194.
4. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент: підручник. Суми: Університ. кн., 2010. 334 с.
5. Калінеску Т. В. Методологічні та прагматичні аспекти сучасної інноваційної активності підприємств. *Часопис економічних реформ*. 2017. № 3. С. 42–48.
6. Шустов А. А. Инновационная политика предприятия и её влияние на конкурентоспособность продукции. *Молодой ученый*. 2013. № 9 (56). С. 275–282. URL: <https://moluch.ru/archive/56/7734/> (дата звернення: 02.10.2020).

Присвітла О. – к. е. н., доц.
Дніпровський державний технічний
університет, м. Кам'янське, Україна

Особливості організації інноваційної діяльності на сучасному етапі розвитку економіки

У сучасних умовах, для все більшого числа країн, інновації в їх численних проявах, стають провідним фактором економічного зростання тому врахування різних факторів є дуже важливим. У числі країн, із зростаючою роллю рівня інноваційного розвитку, знаходиться і Україна. Інновація має чітку орієнтацію на кінцевий результат прикладного характеру. Вона завжди повинна розглядатися як складний процес, який забезпечує певний технічний і соціально-економічний ефект. Стратегічні пріоритетні напрями розвитку інноваційної діяльності на 2011–2021 роки описано в законі України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» [1]. Якісне функціонування економіки на всіх рівнях визначається рівнем здатності застосовувати і розвивати нові знання, за рахунок яких збільшується інноваційна активність економіки. В умовах сучасної економіки з постійно зростаючою конкуренцією і рівнем впровадження інновацій, все більше компанії стикаються з проблемами нецінового характеру. Тепер важливіше не просто володіти навичками, а мати потенціал отримання і ефективного впровадження нових знань (навичок). Таким чином відбувається зміщення джерела вартості, замість праці лідируючі позиції займають знання.

За даними Державної служби статистики України упродовж 2018 р. наукові дослідження і розробки (НДР) в Україні виконували 950 організацій, 48,1 % з яких належали до державного сектору економіки, 37,0 % – до підприємницького, 14,9 % – до вищої освіти [2].

У 2018 р. частка виконавців НДР (дослідників, техніків і допоміжного персоналу) у загальній кількості зайнятого населення становила 0,54 %, у тому числі дослідників – 0,35 %. За даними Євростату, у 2016 р. найвищою ця частка була в Данії (3,18 % і 2,2 %), Фінляндії (3,04 % і 2,26 %), Великій Британії (2,29 % і 1,68 %) та Нідерландах (2,28 % і 1,39 %); найнижчою – у Румунії (0,54 % і 0,34 %), Кіпру (0,87 % і 0,62 %), Болгарії (1,09 % і 0,71 %) та Польщі (1,08 % і 0,83 %).

За попередніми розрахунками, питома вага загального обсягу витрат у ВВП становила 0,47 %, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,17 %. За даними 2017 р., частка обсягу витрат на НДР у ВВП країн ЄС-28 у середньому становила 2,06 %.

У рамках міжнародного рейтингу країн «The legatum prosperity index» [4] аналітики у 2019 році оцінювали 167 країн за 12 критеріями: безпека (safety and security), особиста свобода (personal freedom), управління (governance), соціальний капітал (social capital), інвестиційне середовище (investment environment), стан підприємств (enterprise condition), доступ до ринку та інфраструктура (market access and infrastructure), якість економіки (economic quality), умови